

[Harald Petersen.]

Norge er det oplyst bl. a., at selve Mandatfordelingen paa Landsdelene er fastsat i selve Grundloven. Som man maaske vil erindre fra dette Lovforslags første Behandling, udtalte jeg dengang, at Fremsettelsen af Regeringsforslaget nok kunde give Rigsdagen noget at tænke paa i Forbindelse med selve Behandlingen af Forfatningen. Jeg tror, at den Oplysning, der her foreligger for Norges Vedkommende angaaende Mandatfordelingen, som er grundlovsfæstet, har meget stor Interesse i denne Forbindelse, idet den ligger paa Linie med den Tanke, jeg udkastede, at man ved Forfatningsforhandlingen skulde søge at skabe en vis Sikkerhed, saaledes at et tilfældigt sammenløbet Rigsdagsflertal ikke umiddelbart forud for et hvilket som helst Valg havde Mulighed for at lave al den Valglovsfulp, som det kunde ønske sig. Jeg mener, at de Kendsgerninger, der foreligger fra Norge, bestyrker det Synspunkt, jeg her har haft Lejlighed til at gøre gældende.

I øvrigt er det oplyst fra Norge, at Antallet af Repræsentanter for Landdistrikterne til Stadighed skal forholde sig til Antallet af Repræsentanter for Købstæderne som 2 til 1, og ved Kredsordningen har man derfor holdt By- og Landdistrikter adskilt, saaledes at Byerne, bortset fra de to største, nemlig Oslo og Bergen, er sammenfattet gruppevis i 9 Kredse med til sammen 38 Repræsentanter. Som Følge af det fastlagte Repræsentationsforhold har Byerne i Norge i det hele 50 Repræsentanter og Landdistrikterne 100. Det tilføjes i Redegørelsen, at man i Øjeblikket gør Spørgsmaalet om Mandatfordelingen for de forskellige Valgkredse til Genstand for nærmere Behandling. Der er endnu et Forhold fra den norske Valglov, som det er værd at gøre opmærksom paa, nemlig dette, at Valget for hver enkelt Kreds afgøres efter den d'Hondtske Metode, og at man ikke i Norge skaber nogen Udligning i Form af Tillægsmandater.

For Sveriges Vedkommende er det oplyst, at man dér har indført Forholdstalsvalgmaaden paa et noget tidligere Tidspunkt, end vi gjorde her i Landet. Der vælges til den svenske Rigsdag 230 Medlemmer i alt i 28 Kredse, som altsaa svarer til de svenske Län, hvortil kommer Stockholm, Göteborg, samt de fire store skaanske Byer, der danner 3 særlige Bykredse. Her sker Fordelingen af Mandater mellem Kredse efter Folketal, og det er interessant at bemærke sig, at Tillægsmandatsystemet

har man ganske afvist i vort Naboland Sverige.

Som man vil se, har vore to Brødrefolk altsaa praktiseret Forholdstalsvalg uden at anvende Systemet med Tillægsmandater, og det er ingen Tilfældighed, at man har vendt sig mod dette System. I den Betænkning, som Valglovskommissionen af 1921 afgav, og som danner Grundlaget for Indenrigsministeriets Redegørelse til Udvalget her i Foraaret, staar der i Referatet af det svenske Valgsystem nogle Linier, som ganske vist ikke er medtaget i den danske Redegørelse, men som efter min Opfattelse har en principiel og afgørende Interesse. Det hedder i Kommissionens Betænkning om dette Spørgsmaal om Tillægsmandater bl. a. — jeg udbeder mig den højtærede Formands Tilladelse til et Citat —:

„Indførelse af Tillægsmandater er man ligeledes imod, da man mener, det er uheldigt, at der absolut skal gennemtvinges en ensartet Partifordeling for hele Landet, hvorved Partimomentet fremhæves paa det personlige Synspunkts Bekostning, og Valget i højere Grad „mekaniseres“. Man ønsker ikke at gennemføre Forholdsmæssigheden saa stærkt, at det gaar ud over andre vigtige Hensyn.“

Jeg synes, disse Bemærkninger om den svenske Valglov og dens Historie og hele denne svenske Tankegang, som har været knæsat gennem mange Aar i Sverige under skiftende Regeringer, har Budskab ogsaa til os, naar vi skal til at drøfte Valgloven, idet vi jo her i Landet gaar den stik modsatte Vej; gennem det Forslag, som Regeringen og dens Partier nu agter at gennemføre, søger man netop at gennemtvinge en ensartet Partifordeling for hele Landet, hvorved man fremhæver Partimomentet paa det personlige Synspunkts Bekostning og i allerhøjeste Grad gør Valgloven til Mekanik, lige saavel som ved den Ændring, der nu ønskes gennemført, fører Forholdsmæssigheden igennem paa en saadan Maade, at det nok tør siges, at den til sidesætter de andre vigtige Hensyn, som jeg for lidt siden nævnte et Par Stykker af.

Saavel i Norge som i Sverige har man altsaa undladt at føre Forholdstalsvalgmetoden ud i dens Karikatur — i Modsætning til, hvad Tilfældet er i Danmark —, og man har søgt at bevare en Plads i Solen for Vælgerne, hvad der nok tør siges at være et ikke uvæsentligt Moment i en Valglov. Dette kommer stærkt til Udtryk ved Adgangen til den saakaldt subsidiære Stemmeafgiv-